

Εκπαιδευτικές χρήσεις του διαδικτύου στο Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό

Λ. Δράκος

Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, drakos@sch.gr

Περίληψη

Ο Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός (Σ.Ε.Π.) έχει ενσωματώσει σε μεγάλο βαθμό την χρήση των Τ.Π.Ε. και ιδιαίτερα την χρήση του διαδικτύου. Σκοπός της παρούσας σύντομης ανακοίνωσης είναι να παρουσιάσει εκπαιδευτικές χρήσεις του διαδικτύου στο χώρο του Σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού, χώρος που είναι μέρος της Β/θμιας Εκπ/σης, και να αναδείξει τομείς στους οποίους χρειάζεται περαιτέρω εμβάθυνση στις ιδιαίτερες συνθήκες εφαρμογής και χρήσης τους. Τομείς όπως η πληροφόρηση για σπουδές και επαγγέλματα και η δημιουργία εξειδικευμένων ιστοσελίδων για παρόμοια θέματα.

Λέξεις κλειδιά : Διαδίκτυο και Σ.Ε.Π., πληροφόρηση για σπουδές και επαγγέλματα, ιστοσελίδες και πύλες για Σ.Ε.Π.

1. Εισαγωγή

Ο ρόλος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Σ.Ε.Π.) όπως διατυπώνεται στο Νόμο 1566/1985 είναι “η ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών, η πληροφόρησή τους για τις επαγγελματικές διεξόδους, η ενημέρωσή τους για τα μεταβατικά στάδια προς την επαγγελματική αποκατάσταση και η αρμονική ένταξή τους στο κοινωνικό σύνολο” δηλαδή η άμεση αλλά και φυσική προετοιμασία του μαθητή για τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές του επιλογές. Η πραγματοποίηση του ανωτέρω σκοπού επιχειρείται μέσα από τους τέσσερις, διεθνώς καθιερωμένους στόχους του ΣΕΠ (Κοσμίδου, 2008), οι οποίοι είναι: η αυτογνωσία, η πληροφόρηση, η λήψη απόφασης και η μετάβαση.

Η λειτουργία του Σ.Ε.Π. σήμερα όπως ρυθμίζεται από το νόμο 2525/1997 είναι πολυεπίπεδη. Σε κάθε σχολική μονάδα έχουμε εφαρμογή του Σ.Ε.Π. (Γ' Γυμνασίου και Α' Λυκείου) και την υλοποίηση σχετικών με αυτόν δραστηριοτήτων (π.χ. προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας). Σε επιλεγμένες σχολικές μονάδες (570) έχουμε την λειτουργία Γραφείων Σ.Ε.Π (ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.) στα οποία εκτός από την πληροφόρηση ο μαθητής μπορεί να βοηθηθεί και στην ανάπτυξη της αυτογνωσίας του.

Τέλος ένα δίκτυο 79 Κέντρων Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.) λειτουργεί πανελλαδικά για τον συντονισμό όλων των παραπάνω αλλά και την παροχή πληροφόρησης και ατομικής συμβουλευτικής, σε νέους έως 25 ετών, γονείς και γενικότερα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας.

Η Συμβουλευτική και η πληροφόρηση που είναι οι δύο πυρήνες του Σ.Ε.Π. είναι δύο διαφορετικά πεδία εφαρμογής. Η Συμβουλευτική διαδικασία είναι κατά βάση προσωπική σχέση Συμβούλου-Συμβουλευόμενου και οπωσδήποτε μία συνεχής και εξελικτική διαδικασία. Στην διάρκειά της μπορεί να γίνει χρήση ψυχομετρικών εργαλείων (τεστ) σε έντυπη ή και ηλεκτρονική μορφή συνεχώς όμως απαιτείται η προσέγγιση και χρήση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών και επαγγελματικών πληροφοριών (Κασσωτάκης, 2000). Η χρήση λοιπόν των Τ.Π.Ε. και ειδικότερα του διαδικτύου ενώ είναι επικουρική κατά την Συμβουλευτική διαδικασία (Κοσμίδου 2005) είναι απολύτως απαραίτητη στον τομέα της πληροφόρησης.

2. Πληροφόρηση για σπουδές και επαγγέλματα

Η πληροφόρηση για σπουδές και επαγγέλματα είναι ίσως ο τομέας του Σ.Ε.Π. που στηρίζεται πλέον σχεδόν αποκλειστικά στο διαδίκτυο. Στην αρχή της δεκαετίας του 2000 σε κάθε δομή Σ.Ε.Π. υπήρχε μεταξύ άλλων αρχείο με τους έντυπους οδηγούς σπουδών των ΑΕΙ και ΑΤΕΙ της χώρας (Κασσωτάκης 2004). Αρχείο δύσκολο στη χρήση (π.χ. συγκρίσεις μεταξύ σχολών), σπάνια ανανεούμενο και ιδιαίτερα απαιτητικό σε φυσικό χώρο αρχειοθέτησης. Σήμερα παρόλο που υπάρχει ακόμη αυτή η μορφή αρχείων οι μαθητές, που είναι ιδιαίτερα εξοικειωμένοι πλέον με την χρήση των νέων τεχνολογιών, ανατρέχουν για όλα αυτά στο διαδίκτυο.

Σχεδόν όλοι οι φορείς παροχής εκπαίδευσης διαθέτουν σήμερα ενημερωμένες ιστοσελίδες, ιδιαίτερα τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το ίδιο και οι επαγγελματικοί φορείς, τα επιμελητήρια και διάφορες ενώσεις. Σημαντική είναι στον τομέα αυτό η ιστοσελίδα του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.ΚΕ.Π.) η οποία παρέχει πληροφόρηση για θέματα Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Απασχόλησης, Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού. Αξιόλογες ιστοσελίδες υπάρχουν και για ανεύρεση επαγγελματικών μονογραφιών και περιγραφών επαγγελμάτων όπως του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και του Ο.Α.Ε.Δ. αλλά και άλλων ιδρυμάτων και ομίλων με χρήσιμες πληροφορίες.

Ενδεικτικά αναφέρουμε τις ιστοσελίδες του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης, της Γενικής Γραμματείας Νέας Γενιάς, του Παρατηρητήριου απασχόλησης, της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας και διάφορων Υπουργείων. Επίσης ιστοσελίδες με σχετικό υλικό διατηρούν και ενώσεις όπως η Γ.Σ.Ε.Ε. (ειδικά τα Ινστιτούτα της ΙΝ.Ε. και Κ.ΑΝ.Ε.Π.) και η ΟΛΜΕ (ειδικά το ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.) και οπωσδήποτε τα Γραφεία διασύνδεσης των Πανεπιστημίων.

Η πληροφόρηση όμως σήμερα δεν συνίσταται μόνο στην παρουσίαση επαγγελματικών μονογραφιών ή στην παρουσίαση των προγραμμάτων σπουδών των διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Καλούρη 2006). Η πληροφόρηση πρέπει να περιλαμβάνει όλα τα δεδομένα που χρειάζονται οι νέοι για να καταλήξουν στις μελλοντικές τους εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές.

Τέτοια δεδομένα είναι μεταξύ άλλων στατιστικά και άλλα δεδομένα που αφορούν στο ισοζύγιο προσφοράς και ζήτησης ειδικοτήτων, ειδικά κλαδικά δεδομένα,

πληροφορίες τοπικού ενδιαφέροντος, ευρωπαϊκά θέματα με προεκτάσεις στη χώρα μας. Η διαδικασία ανάπτυξης και τα περιεχόμενα του Εθνικού πλαισίου προσόντων (NQF), η σύνδεση των προσόντων αυτών με διάφορα «μαθησιακά αποτελέσματα», εκπαιδευτικές διαδρομές, απαραίτητες δεξιότητες, διαδικασίες πιστοποίησης, προοπτικές ομάδων επαγγελματιών και πολλά άλλα.

Γενικά υπάρχει πληθώρα πηγών με πληροφοριακό υλικό (Κατσαμπούρη 2006, Δράκος 2010). Ο όγκος των πληροφοριών είναι μεγάλος γιατί η πληροφορία παρέχεται κατά βάση σε πρωτογενή μορφή με συνέπεια την δυσκολία ανεύρεσης και χρήσης.

3. Ιστοσελίδες των δομών Σ.Ε.Π.

Λόγω λοιπόν της πληθώρας ιστοσελίδων σχετικών με σπουδές και επαγγέλματα υπάρχει ανάγκη εξειδικευμένων ιστοσελίδων – πυλών που παραπέμπουν σε εξειδικευμένες μεν αλλά έγκυρες ιστοσελίδες. Η ανάγκη αυτή καλύπτεται εν μέρει από τις ίδιες τις δομές Σ.Ε.Π. για να καλυφθούν ιδιαίτερες τοπικές συνθήκες και απαιτήσεις.

Ένα τρίτο περίπου των ΚΕ.ΣΥ.Π. διαθέτουν και συντηρούν ιστοσελίδα (Δράκος και Κουράκλης, 2008), ποσοστό ικανοποιητικό αν λάβουμε υπόψη ότι η δημιουργία και η συντήρηση ιστοσελίδας δεν εντάσσεται στα καθήκοντα των στελεχών των ΚΕ.ΣΥ.Π. Αρκετές από τις ιστοσελίδες αυτές είναι αποτέλεσμα προγραμμάτων και δράσεων, με αποτέλεσμα να μην συντηρούνται και να μην ανανεώνονται πλέον αν και μπορεί να περιέχουν αξιόλογο υλικό.

Αρκετά ΚΕ.ΣΥ.Π. όμως συντηρούν και ανανεώνουν τις ιστοσελίδες τους αν όχι σε καθημερινή οπωσδήποτε σε εβδομαδιαία βάση. Εκτός των ΚΕ.ΣΥ.Π. αρκετές είναι επίσης και οι ιστοσελίδες που διατηρούν αρκετά ΓΡΑ.Σ.Ε.Π. (και ΓΡΑ.ΣΥ. από την τεχνική εκπαίδευση), που χρειάζονται συστηματική καταγραφή.

Οι περισσότερες από τις ιστοσελίδες αυτές έχουν χαρακτηριστικά «ιστολόγιου», δηλαδή καταγράφουν ανακοινώσεις, άρθρα, έρευνες και άλλο υλικό που αφορά σε σπουδές, τάσεις επαγγελμάτων, θέματα Σ.Ε.Π. Υπάρχουν όμως και ιστοσελίδες με θεματικές εξειδικεύσεις όπως π.χ. νομοθεσία Σ.Ε.Π., επαγγελματικές μονογραφίες, υλικό Σ.Ε.Π. (αναλυτικός κατάλογος στην ιστοσελίδα του ΚΕ.ΣΥ.Π. Αμπελοκήπων <http://kesyp-ampel.att.sch.gr>).

4. Εκπαιδευτικές δραστηριότητες βασισμένες στο διαδίκτυο

Όπως αναφέρθηκε υπάρχει πληθώρα πηγών με πληροφοριακό υλικό (Κατσαμπούρη 2006, Δράκος και Κουράκλης 2008). Παρόλα αυτά οι μαθητές πολλές φορές αισθάνονται ότι δεν είναι επαρκώς πληροφορημένοι (Δράκος 2010). Σήμερα ο νέος, ενώ βομβαρδίζεται από πληροφορίες, συχνά αδυνατεί να βάλει σε τάξη το πληροφοριακό χάος στο οποίο εκτίθεται και το οποίο δεν έχει μάθει (ή δεν έχει τον χρόνο) να προσεγγίζει ενεργά, με συστηματικό τρόπο και συγκεκριμένη στρατηγική.

Χρειάζεται λοιπόν κατάλληλη στήριξη του μαθητή ούτως ώστε να ανιχνεύει τις χρήσιμες γι' αυτόν πληροφορίες και να τις εντάσσει στο σχέδιο της προσωπικής του ανάπτυξης.

Τέτοια στήριξη μπορούν να προσφέρουν τα προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας που υλοποιούνται στις σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα πλαίσια των προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων. Η Αγωγή Σταδιοδρομίας υποστηρίζει την εφαρμογή του θεσμού του Επαγγελματικού Προσανατολισμού στην εκπαίδευση, διευρύνοντας τους τρόπους της εφαρμογής του σε επίπεδο τοπικό, περιφερειακό και εθνικό.

Η θεματολογία των προγραμμάτων Αγωγής Σταδιοδρομίας περιλαμβάνει θέματα που αφορούν στο εργασιακό περιβάλλον, στην οικονομική δραστηριότητα της τοπικής κοινωνίας, στις εργασιακές σχέσεις και τους τομείς επαγγελμάτων, στην ευρωπαϊκή διάσταση της εκπαίδευσης - απασχόλησης και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής (http://kesyp-ampel.att.sch.gr/Agogi_stadiodromias_2010-2011_thematologia.pdf).

Τα προγράμματα αυτά στηρίζονται κατά μεγάλο μέρος σε πληροφορίες που υπάρχουν στο διαδίκτυο, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη παράγραφο. Σε αρκετά προγράμματα μάλιστα οι ίδιοι οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί επεξεργάζονται πρωτογενή δεδομένα και παράγουν επεξεργασμένη και χρήσιμη πληροφορία (βλέπε την ιστοσελίδα του ΚΕ.ΣΥ.Π. Αμπελοκήπων <http://kesyp-ampel.att.sch.gr>).

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται σε «Ημέρες Σταδιοδρομίας» που οργανώνονται από τις σχολικές μονάδες και συγκεντρωτικά ανά περιοχές από τα αντίστοιχα ΚΕ.ΣΥ.Π.. Σε πολλές περιπτώσεις αναρτώνται σε σχολικές ιστοσελίδες ή τις ιστοσελίδες των δομών Σ.Ε.Π. (ΚΕ.ΣΥ.Π. και ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.).

Το υλικό αυτό είναι κεφαλαιώδους σημασίας για την διαδικασία της πληροφόρησης και της συμβουλευτικής και πρέπει επομένως να καταγραφεί συστηματικά. Το πλήθος όμως των δομών Σ.Ε.Π. (79 ΚΕ.ΣΥ.Π. και 570 ΓΡΑ.Σ.Ε.Π.) καθιστά ιδιαίτερα δύσκολο πλην όμως ενδιαφέρον το έργο της καταγραφής αυτής.

5. Επίλογος

Ο χώρος του Σ.Ε.Π. είναι ένας ιδιαίτερος χώρος της εκπαίδευσης με μεγάλο βαθμό ενσωμάτωσης των Τ.Π.Ε. (και ειδικά της χρήσης του διαδικτύου) μέχρι σήμερα. Δύο διακριτά πεδία εφαρμογής του θεσμού του Σ.Ε.Π. είναι η Συμβουλευτική και η Πληροφόρηση. Στο πεδίο της Πληροφόρησης υπάρχει ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης και εμπλουτισμού εξειδικευμένων ιστοσελίδων – πυλών επαγγελματικού προσανατολισμού.

Έτσι θα υποστηριχθεί η διευκόλυνση της πρόσβασης των εφήβων σε υπηρεσίες ποιοτικής πληροφόρησης και εκπαιδευτικές δραστηριότητες επαγγελματικής ανάπτυξης. Τέτοιες δραστηριότητες είναι και τα προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας που υλοποιούνται στις σχολικές μονάδες της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στα πλαίσια των προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων.

Βιβλιογραφία

- Δράκος, Λ., Κουράκλης, Ι. (2008). Διασφάλιση Ποιότητας στις Δομές Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού Προσανατολισμού - Υποδομή και περιβάλλον εργασίας στα Κέντρα Συμβουλευτικής και Επαγγελματικού προσανατολισμού (ΚΕ.ΣΥ.Π.), Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου της ΕΛ.Ε.ΣΥ.Π., Αθήνα, Νοέμβριος 2008.
- Δράκος, Λ. (2010). Πηγές πληροφόρησης για εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές για ένα ελπιδοφόρο μέλλον, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου της ΕΛΕΣΥΠ: Ο ρόλος της συμβουλευτικής σταδιοδρομίας με προοπτική ένα ελπιδοφόρο μέλλον, Αθήνα, Δεκέμβριος 2010.
- Καλούρη, Ο. (2006). Εκπαίδευση, αγορά εργασίας και προσανατολισμός : δυναμική αλληλεπίδραση ήν επιβεβλημένη αναγκαιότητα;, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου της ΕΛΕΣΥΠ : «Ο θεσμός Συμβουλευτική – Προσανατολισμός και ο ρόλος του στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας», Αθήνα, Δεκέμβριος 2006.
- Κασσωτάκης Μ., (2000). Η Πληροφόρηση για τις σπουδές και τα επαγγέλματα, Αθήνα, Εκδ. Γρηγόρη.
- Κασσωτάκης Μ. κ.α, (Επιμ.), (2004). Συμβουλευτική και Επαγγελματικός Προσανατολισμός - Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, Τυποθήτω - Γιώργος Δάρδανος.
- Κατσαμπούρη Φ., Μορφόπουλος Δ., Παισοπούλου Ν., Παπαπαναγιώτου Γ., Πολλλάτου Β. (2006). Η ενημέρωση των Συμβούλων σε θέματα που αφορούν στην αγορά εργασίας, Πρακτικά Πανελλήνιου Συνεδρίου της ΕΛΕΣΥΠ : «Ο θεσμός Συμβουλευτική – Προσανατολισμός και ο ρόλος του στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας», Αθήνα, Δεκέμβριος 2006.
- Κοσμίδου-Hardy, Χ. (2005). “Το Αναπτυξιακό Μοντέλο του ΣΕΠ στην Ελλάδα και η επικαιρότητα των σκοπών του στην εποχή μας: Από τη στατική διάγνωση ενδιαφερόντων, στη Συνειδητοποίηση, την Ανάπτυξη και την Αυτομόρφωση”. Στο: Επένδυση στον Άνθρωπο: Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός για την Εκπαίδευση και την Εργασία. Επιμέλεια: Κοσμίδου-Hardy. Β’ Έκδοση, Αθήνα: ΑΛΦΑ ΕΚΔΟΤΙΚΗ.
- Κοσμίδου-Hardy Χ., (2008). Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός, Σημειώσεις για το SOS Προσανατολισμός”, Αθήνα, 2008.
- Νόμος 1566/1985, (1985). «Δομή και λειτουργία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις», Φ.Ε.Κ. 167, Αθήνα.
- Νόμος 2525/1997, (1997). «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις», Φ.Ε.Κ. 188^Α, Αθήνα.

